

Elke druppel telt, op én naast het veld

Water is van kapitaal belang voor de landbouw. Niet enkel de kwantiteit maar ook de kwaliteit ervan bepaalt dikwijls je eindproduct. Daarom doe je er goed aan om dat water ook in eigen beheer te houden op je percelen. Zo voorkom je dat die kostbare grondstof's winters zomaar wegvloeit terwijl je deze in de zomer mogelijk goed kan gebruiken. Dat waterbeheer kan op verschillende manieren (stuwen, peilgestuurde drainage, infiltratiesystemen ...). In dit artikel zetten we waterbekkens in de schijnwerper. Het zijn de koplopers wat de hoeveelheid water betreft die ze kunnen opslaan.

Jerome Rops, Maaike De Ridder en Maarten Raman, Boeren natuur Vlaanderen

Wachtbekkens in de Bosstraat in Jesseren. Dit leunt aan tegen de huiskavel van vleesveehouder Paul-Luc Awouters. Zijn koeien kunnen de schaduw opzoeken onder de schaduwbomen of in de aanliggende hoogstamboomgaard.

Waterbekkens ken je mogelijk ook onder de naam wacht-, spaar- of bufferbekkens. Al deze waterbekkens dienen hetzelfde doel: water bergen en liefst gebruiken wanneer er schaarste is. Net zoals de naam is ook de inrichting van dergelijke waterbekkens heel gevarieerd. Zo zet de huidige VLIF-steun binnen niet-productieve investeringen in op ecologisch ingerichte buffer- en spaarbek-

kens, die je als landbouwer grotendeels terugbetaald krijgt (zie kaderstuk).

Groene oases?

Een ecologisch ingericht waterbekken met gras en planten heeft inderdaad iets weg van een oase. De beplanting – zeker bij ondergedoken waterplanten – zorgt voor een natuurlijke filtering waardoor het water zonder bijkomende behandelingen in aanmerking

kan komen voor beregening, drinkwater voor vee of reiniging van stallen en/of materiaal. Door het natuurlijke uitzicht gaat het bekken ook mooier op in het landschap. Zachter aflopende oevers verranden met beplanting fixeren beter en voorkomen afkalving. Fauna en flora vinden er ook hun plek. Bovendien verminderen deze waterbekkens het overstromingsrisico voor lager gelegen gebieden en kan waterrellende voor nabijgelegen bewoning voorkomen worden. Kortom, waterbekkens zijn een duwtje in de rug voor het positieve imago van de landbouw.

Naast baten ook kosten

De positieve impact van een waterbekken kan groot zijn maar het is geen geringe ingreep. Houd zeker rekening met de ruimte die dit bekken inneemt, de benodigde hoeveelheid water om rendabel te zijn, de mogelijkheden om dichtbij water te capteren en de optie om kosten te delen met (overheids-) partners in overstromingsgevoelig gebied. Waterbeherende instanties en

Waterbekkens zijn een duwtje in de rug voor het imago van de landbouw.

© VLDBA/JEROEN MEENTENS

lokale besturen hebben toegang tot kaartmateriaal en adviezen die je ook op weg kunnen helpen. Beheerskosten hebben betrekking op het minstens jaarlijks maaien van gras om verruiging te voorkomen, het gefaseerd snoeien van struiken en bomen, het eventueel weghalen van overwoekerende waterplanten en het ruimen van je bekken om de 10 à 15 jaar. Houd het aandeel struiken en bomen best beperkt, wanneer je proper water wil. Het bladstrooisel levert nutriënten die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden.

Wachtbekkens in de (Limburgse) praktijk

Tijd om te bekijken hoe enkele wachtbekkens tot stand kwamen en in stand kunnen blijven. In de ruilverkaveling Jesseren legde de VLM een groot aantal wachtbekkens en erosiestroken aan om modderstromen te voorkomen in dorpskernen in de valleien. Deze wachtbekkens zijn kort hierna overgedragen aan de gemeente Borgloon. De gemeente besteedt het beheer uit aan de lokale agrobeheergroep (ABG) Land van Loon, Werkers en de Nationale Boomgaardenstichting. Een kleine zes jaar geleden is het beheer van de veertien wachtbekkens binnen de ABG verdeeld onder zes veehouders. Na enkele beheerrotaties is de ABG van tactiek veranderd en is

het beheer van de wachtbekkens herverdeeld op basis van aanleunende percelen of nabijheid van de huiskavel. Zo heeft ieder lid van de ABG het beheer zowel als het gebruik geoptimaliseerd. Buiten de ABG staat de Limburgse hagedorser van Werkers in voor het beheer van de hagen en zorgt de Nationale Boomgaardenstichting voor het beheer van de losstaande schaduwbomen in het wachtbekken. Een goede werkverdeling zorgt voor een gezamenlijk gedragen waterbeheer. ■

© JEROME ROPS

De schapen van de ABG leden worden slim ingezet op de wachtbekkens die te klein zijn voor koeien.

Steun voor een buffer- of spaarbekken

Buffer- en spaarbekkens met ecologische inrichting worden sinds juli 2021 voor 75% terugbetaald door het VLIF via niet-productieve investeringen (NPI's). Daarbij worden je effectieve kosten afgetopt op 115 euro/m³. Aangezien de aanleg van dergelijk bekken steeds vergunningsplichtig is, vervangt je omgevingsvergunning het technisch verantwoordingsadvies dat anders nodig is voor dit type steun. Vraag deze vergunning tijdig aan. Uiterlijk zes maanden na afsluiten van de blokperiode waarin je de aanvraag deed, moet de vergunning afgeleverd zijn.

Een buffer- en spaarbekken wordt onder NPI's gedefinieerd als een waterbasin met dubbele functie. De put staat in verbinding met een nabijgelegen waterloop en fungeert als spaarreservoir voor wateropslag en waterbuffer tegen wateroverlast. Het is een uitgegraven vijver met aarden wallen, met of zonder waterdichte folie, en bedoeld voor opvang van hemelwater of water uit een eigen grachtensysteem. Grondwater of water halen uit ingedeelde waterlopen mag niet. Daarnaast moet je het bekken ecologisch inrichten. Gebruik je folie in het bekken, dan moet je ook een laag vijverbodem aanbrengen. Verder voorzie je rondom een teeltvrije zone van minstens 1 meter en gebruik je geen gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op die zone en de oeverrand. Houd tot slot rekening met een eventuele erfdiensbaarheidszone, de grondverzetregeling en een eventuele vergunning voor de winning van grondwater (als er contact is met grondwater bij een bekken zonder folie).

i Raadpleeg de gids 'Waterbekkens, tips bij een ecologische inrichting' via www.inagro.be. Hierin vind je ook de voorwaarden voor subsidies.

Voor meer info over NPI's, bel 016 28 60 41 of mail naar npi@boerennatuur.be en omschrijf kort je idee.